Seçimlerde gözlem yapılabilecek en küçük birim, sandıktır.

2015 seçimlerinde 7 Haziran’da 173.315, 1 Kasım’da 174.648 sandık vardı. Sandık başına ortalama olarak 7 Haziranda 309,2234, 1 Kasımda 309.4793 seçmen kaydı vardı. 5 ay için sandık sayısı, 1.333, seçmen kaydı sayısı 456.894 arttı.

Yeni 456.894 seçmen kaydının, 1.333 yeni sandığa yapıldığını düşünmek yanlış olur. Bunun dışında daha önce varolan sandıklar arasında anlamlı kaymalar oldu. Yeni sandıklardaki kayıtların büyük bir bölümünün eskiden varolan sandıklarda kayıtlı olduğunu düşünmek doğrudur.

1. Tablo: 7 Haziran’dan 1 Kasıma sandık başına ortalama değişmeler (kayıt sayısı)

	Sabit Sandıklar	Yeni Sandıklar	Genişleyen Sandıklar	Daralan Sandıklar	Sandıkların Tümü
Seçmen sayısı	0	317	25	-25	3
Kullanmayan oy	-3	36	1	-7	-3
Geçersiz oy	-5	3	-4	-4	-4
Geçerli oy	8	278	27	-14	9

Seçmen kayıt sayısındaki değişim bakımından sandıklar dört türlüydü; seçmen kayıt sayısı değişmeyen 9.991 Sabit Sandık, 7 Haziranda bulunmayan 1.333 Yeni Sandık, 7 Haziran’dan 1 Kasıma seçmen kayıt sayısı artan 82.556 Genişleyen Sandık ve 7 Haziran’dan 1 Kasıma seçmen kayıt sayısı azalan 80.768 Daralan Sandık. 1. Tablo, bu sandık türlerindeki ortalama değişimleri gösteriyor. 456.894 seçmen kaydının bulunduğu Yeni Sandıklar için (7 Haziranda tüm değerler sıfır olduğundan) 1. Tablodaki değerler, 1 Kasımdaki durumdur.

Sandıkların tümünde ortala seçmen kaydı 3 artmışken genişleyen ve daralan sandıklarda ortalama 25 kayıtlık oynama görülüyor. Ortalama sandıktaki seçmen kaydı sayısının 309 olduğu hatırlanacak olursa bu ciddi bir oynama. Ayrıca bu değişimler net değişimlerdir; bir yandan bazı kayıtların başka sandıklara gittiği bir yandan da başka sandıklardan bazı

kayıtların geldiği bir sandıkta, aradaki farkı yansıtır. Sandıklar arası seçmen kaydırmaları buradakinden daha fazladır. Kısaca yeni kayıtlar, kaydırılan kayıtların yanında küçük kalıyor.

Geçersiz ve oy kullanmayanların kaydında 7 Haziran’dan 1 Kasıma azalmanın olduğu görülüyor. Bu da denetimin gevşemiş olacağına işaret ediyor. Yeni seçmen kaydı sayısı ortalama 3 artarken, geçerli oy kaydı ortalama 9 arttı.

2. Tablo: 7 Haziran’dan 1 Kasıma partilere yazılan oylardaki sandık başına ortalama değişmeler

	Sabit Sandıklar	Yeni Sandıklar	Genişleyen Sandıklar	Daralan Sandıklar	Sandıkların Tümü
AKParti	25	136	35	16	27
Bağımsız	-3	0	-3	-2	-2
CHP	4	76	8	-2	3
HDP	-5	28	-3	-9	-5
MHP	-10	32	-8	-14	-10
Saadet Partisi	-3	2	-3	-4	-3

2. Tablo, sabit, yeni, genişleyen ve daralan sandıklar bakımından, partilere yazılan oylardaki değişimi gösteriyor.

Daralan sandıklarda geçerli oy kaydı 14 azalırken AK Partiye yazılan oylar 16 arttı; CHP’deki azalma 2 ile sınırlı kaldı; MHP sandık başına ortalama 14, Saadet Partisi 4 azaldı; HDP’deki azalış da 9 oldu.

Genişleyen sandıklarda geçerli oy kaydı 27 artarken AK Partiye yazılan oylar 35, CHP’ye yazılanlar 8 arttı; MHP sandık başına ortalama 8, Saadet Partisi 3 azaldı; HDP’deki azalış da 3 oldu.

Sabit sandıklarda geçerli oy kaydı 8 artarken AK Partiye yazılan oylar 25, CHP’ye yazılanlar 4 arttı; MHP sandık başına ortalama 10, Saadet Partisi 3 azaldı; HDP’deki azalış da 5 oldu.

Sandıkların tümüne bakıldığında ortalama sandıkta AK Partiye yazılan oylardaki artışın, bağımsızlar, HDP, MHP ve Saadet Partisindeki azalışların toplamından 5 fazlasının olduğu gözüküyor. Ortalama genişleyen bir sandıkta bu fazlalık 19 kişiye çıkıyor. 1 Kasımda AK Partiye yazılan oylarda partiler arası oy kaymalarıyla açıklanamayacak anlamlı bir artış oldu.

3. Tablo: AK Partiye yazılan oylarının 7 Hazirandan 1 Kasıma azaldığı, değişmediği, arttığı sandıklarda sandık başına değişimler

	Azaldı	Değişmedi	Arttı
Sadık Sayısı	30.419	2.641	141.588
Seçmen sayısı	-33	-4	10
Kullanılmayan oy	-4	1	-2
Geçersiz oy	-4	-1	-4
Geçerli oy	-26	-4	17

3. Tablo, AK Partiye yazılan oyların 7 Hazirandan 1 Kasıma azaldığı, değişmediği, arttığı sandıkların durumundaki sandık başına ortalama değişimi gösteriyor. AK Partiye yazılan oylar 30.419 sandıkta azaldı, 141.588 sandıkta arttı, 2.641 sandıkta değişmedi. Azaldığı ortalama bir sandıkta, seçmen kaydı 33 azalırken geçerli oy kaydı yalnızca 26 azaldı. Arttığı ortalama bir sandıkta seçmen kaydı 10 artarken, geçerli oy kaydında 17 artış oldu.

4. Tablo: AK Partiye yazılan oylarının 7 Hazirandan 1 Kasıma azaldığı, değişmediği, arttığı sandıklarda sandık başına değişimler

	Azaldı	Değişmedi	Arttı
AK Parti	-29	0	39
Bağımsız	-2	-2	-3

CHP	19	7	0
HDP	0	-3	-6
MHP	-11	-5	-10
Saadet Partisi	-3	-1	-4

4. Tablo, AK Partiye yazılan oyların 7 Haziran’dan 1 Kasıma azaldığı, değişmediği, arttığı sandıklar bakımından ortalama bir sandıkta partilere yazılan oylardaki değişimi gösteriyor.

AK Partiye yazılan oyların azaldığı ortalama bir sandıkta seçmen sayısı 33 azalırken CHP’ye yazılan oylar 19 arttı, HDP’nin durumu değişmedi. Bu sandıklar, tüm sandıkların neredeyse altıda birini (yüzde 17.42) oluşturuyor.

Sandıkların yüzde 81’inde AK Partiye yazılan oylar arttı. Bu sandıklarda CHP’de bir değişim olmazken, diğer partilere yazılan oylarda (toplamda 23’lük) düşüş gözüktü. Ancak AK Partiye yazılan oylarda ortalama bir sandıkta diğer partilerden geçişle açıklanamayacak 16’lık fazladan bir artış var.

* * *

CHP’nin milletvekili sayısı değişmezken AK Parti’nin milletvekili sayısı 5 ay içinde 258’den 317’ye çıktı. Bu süre zarfında sandıklar karakter değiştirdi. 456.894 yeni seçmen kaydı yapıldı, en muhafazakar tahminle bile 2 milyon eski seçmen kaydı başka sandıklara geçirildi. Sandıkların yüzde 46’sında seçmen sayısı azalırken, yüzde 47’sinde arttı. Sandıkların altıda birinde AK Parti azalırken, yüzde 81’inde arttı.

Seçmenin ne demek istediği biçimindeki anlamsız soru yerine sandıkta ne olduğuna bakmak gerekir.